

การเตรียมการส่งเรื่องที่ยขอให้พนักงานอัยการดำเนินคดีปกครอง

การเตรียมการส่งเรื่องเพื่อขอให้พนักงานอัยการดำเนินคดีปกครองแทนนั้น เป็นหัวใจสำคัญในการดำเนินคดีเพราะเป็นการทำความเข้าใจร่วมกันในสิ่งที่ตัวความต้องเตรียมการให้สอดคล้องกับแนวทางการดำเนินคดีของพนักงานอัยการเพื่อพนักงานอัยการจะได้ดำเนินการให้เป็นไปตามความประสงค์สุดท้ายของหน่วยงานตัวความได้อย่างรวดเร็วและทันเวลา อีกทั้งทำให้คดีของหน่วยงานตัวความจะได้รับการพิจารณาพิพากษา ที่ตรงตามข้อเท็จจริงมากที่สุดและเป็นธรรมที่สุด

๑. การจัดส่งเรื่องสำนวนคดีปกครอง

การส่งเรื่องหรือสำนวนคดีปกครองให้พนักงานอัยการ สำนักงานคดีปกครอง สำนักงานอัยการสูงสุด ดำเนินการว่าต่าง หรือแก้ต่าง ให้หน่วยงานตัวความที่จะส่งเรื่องหรือสำนวน จัดให้เจ้าหน้าที่ผู้ประสานคดีหรือเจ้าหน้าที่ผู้ทำคำชี้แจง **ส่งเรื่องหรือสำนวนคดีปกครองด้วยตนเอง** ณ สำนักงานคดีปกครองที่อยู่ในเขตอำนาจ ทั้งนี้ เพื่อความรวดเร็วและความครบถ้วนถูกต้องของพยานหลักฐานและเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพียงพอที่จะสามารถรับดำเนินคดีให้ได้หรือไม่ เช่น ความครบถ้วนถูกต้องของใบมอบอำนาจ เอกสารหลักฐานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินคดี เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อที่พนักงานอัยการจะได้ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไปได้โดยเร็ว ซึ่งการให้เจ้าหน้าที่ผู้ประสานคดีและเจ้าหน้าที่ผู้ทำคำชี้แจงนำส่งสำนวนคดีนั้น หากมีข้อเท็จจริงหรือเอกสารที่เกี่ยวข้องซึ่งจำเป็นต้องส่งให้พนักงานอัยการเพิ่มเติม จะได้รับไปดำเนินการได้ทันที และในกรณีที่มีเรื่องที่เกี่ยวข้องในการดำเนินคดีต่อไป จะได้รับไปดำเนินการต่อไปได้ด้วยความรวดเร็วเป็นการสะดวก และมีประสิทธิภาพในการประสานคดี

๒. ผู้มีอำนาจในการขอให้พนักงานอัยการดำเนินคดีแทน

๒.๑ กรณีที่ตัวความเป็นส่วนราชการ ผู้ที่จะติดต่อขอให้สำนักงานคดีปกครองดำเนินคดีต้องเป็นส่วนราชการที่เป็นนิติบุคคล ผู้ที่ลงนามในหนังสือติดต่อต้องเป็นหัวหน้าส่วนราชการที่เป็นนิติบุคคล เช่น กระทรวง ได้แก่ ปลัดกระทรวง เป็นต้น

๒.๒ กรณีตัวความเป็นราชการส่วนภูมิภาค ผู้ที่จะติดต่อขอให้สำนักงานคดีปกครองดำเนินคดีและผู้ที่ยื่นหนังสือติดต่อต้องเป็นผู้ว่าราชการจังหวัด

๒.๓ กรณีที่เป็นรัฐวิสาหกิจที่อยู่ในอำนาจรับดำเนินคดีของสำนักงานอัยการสูงสุดหรือองค์การมหาชน ผู้ที่จะติดต่อขอให้สำนักงานคดีปกครองดำเนินคดี และผู้ที่ยื่นหนังสือติดต่อต้องเป็นผู้แทนของหน่วยงานดังกล่าว

๒.๔ กรณีที่เจ้าพนักงานของรัฐถูกฟ้อง เจ้าพนักงานของรัฐต้องเสนอเรื่องตามลำดับชั้นจนถึงส่วนราชการที่บังคับบัญชาของผู้ถูกฟ้องคดี ผู้ที่มีอำนาจลงนามในหนังสือต้องเป็นหัวหน้า

ส่วนราชการนั้นๆ เช่น ผู้อำนวยการสำนักการคลังกรุงเทพมหานครถูกฟ้องคดี ผู้ที่มีอำนาจลงนามในหนังสือต้องเป็นผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร เป็นต้น

๓. ประเภทคดีและการเตรียมการเพื่อส่งเรื่องให้พนักงานอัยการ

คดีปกครองที่อาจส่งสำนวนหรือเรื่องให้สำนักงานคดีปกครองดำเนินการอาจแบ่งประเภทของสำนวนออกเป็น ๔ ประเภท

(๑) กรณีขอให้ฟ้องคดีหรือสำนวนว่าต่าง

สำนวนคดีว่าต่าง หมายถึงสำนวนคดีที่เป็นข้อพิพาททางปกครองที่หน่วยงานของรัฐเป็นผู้มีสิทธิตามกฎหมายและประสงค์จะฟ้อง ให้ศาลมีคำสั่งหรือคำพิพากษา บังคับให้คู่กรณีที่เป็นเอกชนต้องชำระเงิน หรือกระทำการ หรืองดเว้นกระทำการ โดยขอให้ยื่นคำฟ้องหรือคำร้องต่อศาลปกครอง

การเตรียมการของตัวความ มีดังนี้

๑) หน่วยงานตัวความต้องจัดทำสรุปข้อเท็จจริงแสดงความเป็นมาของคดี เริ่มต้นจากฐานะทางกฎหมายของหน่วยงานตัวความ ฐานะทางกฎหมายของผู้ถูกฟ้องคดี ความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานตัวความกับผู้ถูกฟ้องคดี ข้อโต้แย้งสิทธิที่เกิดขึ้น หน่วยงานตัวความได้ดำเนินการทางถามให้เป็นไปตามสิทธิที่กฎหมายกำหนดและหรือสัญญาที่กำหนดแล้วหรือไม่ ประการใดหรือได้แจ้งสงวนสิทธิการเรียกเงินค่าปรับและบอกเลิกสัญญาแล้วหรือไม่ ประการใด ผู้ถูกฟ้องคดีละเลยไม่ชำระหนี้หรือไม่อย่างไร ความประสงค์ของหน่วยงานตัวความที่จะเรียกร้องจากผู้ถูกฟ้องคดี พร้อมสำเนาเอกสารที่เกี่ยวข้องให้สัมพันธ์กับข้อเท็จจริงดังกล่าวตามลำดับเหตุการณ์ของเรื่อง โดยหน่วยงานตัวความต้องรับรองความถูกต้องของสำเนาเอกสารทุกแผ่นทุกหน้าและให้ผู้ประสานงานคดีนำมาส่งหากไม่ถูกต้องครบถ้วนจะได้แนะนำให้ดำเนินการต่อไป

ทั้งนี้ ในบันทึกสรุปข้อเท็จจริงข้างต้น ต้องจัดให้มีการลงนามท้ายบันทึกสรุปข้อเท็จจริงโดยผู้แทนของหน่วยงานที่ส่งเรื่องหรือหัวหน้าหน่วยงานที่รับผิดชอบ

๒) หน่วยงานของตัวความต้องชี้แจงข้อเท็จจริงในประเด็นที่เกี่ยวกับวันครบกำหนดระยะเวลาการฟ้องคดีของข้อพิพาทตามความในมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ในวันใด พร้อมเหตุผลว่าคดีดังกล่าวครบระยะเวลาการฟ้องคดีในวันดังกล่าวเพราะเหตุใดมาในหนังสือนำส่งเรื่องเพื่อดำเนินคดี

ทั้งนี้ ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพิจารณาชี้ขาดการยุติข้อพิพาทระหว่างหน่วยงานของรัฐและการดำเนินคดี พ.ศ. ๒๕๖๑ ข้อ ๒๑ ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐมีข้อโต้แย้งเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่กับเอกชนในทางแพ่งหรือกรณีที่หน่วยงานของรัฐจำเป็นต้องใช้

สิทธิทางศาล ให้ส่งเรื่องให้สำนักงานอัยการสูงสุดหรือพนักงานอัยการซึ่งมีหน้าที่และอำนาจ
ดำเนินคดีเรื่องนั้นโดยตรงดำเนินการ

รัฐวิสาหกิจหรือหน่วยงานอื่นของรัฐที่ดำเนินธุรกิจการค้าหรือการบริการเป็นปกติธุระ
และมีข้อพิพาทอันเกี่ยวกับธุรกิจการค้าหรือการบริการนั้น อาจดำเนินคดีเองโดยไม่ส่งเรื่องให้
สำนักงานอัยการสูงสุดหรือพนักงานอัยการดำเนินการก็ได้

ในการดำเนินการฟ้องร้องคดีทุกประเภท ให้หน่วยงานของรัฐเร่งรัดให้เจ้าหน้าที่
รวบรวมพยานหลักฐานให้ครบถ้วนและรีบส่งเรื่องไปยังพนักงานอัยการก่อนครบกำหนดอายุความ
ไม่น้อยกว่าสามเดือน เพื่อป้องกันความเสียหายที่อาจเกิดขึ้น

ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐส่งเรื่องให้สำนักงานอัยการสูงสุดหรือพนักงานอัยการ
ดำเนินการตามวรรคหนึ่งหรือรับผิดชอบดำเนินคดีเองตามวรรคสอง หน่วยงานของรัฐดังกล่าว
อาจว่าจ้างผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านเพื่อช่วยดำเนินการในเรื่องนั้นด้วยก็ได้

ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐมีข้อพิพาทที่มีความจำเป็นจะต้องใช้ความรู้ทางเทคนิค
เฉพาะในประเด็นอันเป็นสาระสำคัญแห่งคดีหรือเป็นการดำเนินคดีในต่างประเทศ หน่วยงาน
ของรัฐนั้นสามารถว่าจ้างผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านดำเนินคดีได้

ดังนั้น ในหนังสือนำเสนอเรื่องหรือสำนวนคดีขอให้ระบุวันที่จะครบกำหนดเวลาการ
ฟ้องคดีในวันใด พร้อมเหตุผลว่าคดีดังกล่าวครบระยะเวลาการฟ้องคดีในวันดังกล่าวเพราะเหตุใด
นอกจากนี้ในกรณีมีการขยายเวลาการยื่นคำให้การกรณีเป็นผู้ถูกฟ้องคดีก่อนส่งเรื่องขอให้ระบุนาย
ยื่นขยายเวลายื่นคำให้การและวันที่ศาลอนุญาตให้ขยายมาในหนังสือนำส่งเรื่องเพื่อดำเนินคดีด้วย

๓) การปิดอาคารแสดมภ์เอกสารที่เกี่ยวข้อง เช่น สัญญา หากต้องปิดอาคารแสดมภ์
ตามที่กฎหมายกำหนดให้ปิดอาคารแสดมภ์ให้ครบถ้วนตามกฎหมายและขีดฆ่าอาคารแสดมภ์ให้
ครบถ้วนก่อนคัดถ่ายสำเนาเพื่อประกอบการพิจารณาเพราะหนังสือสัญญาที่ต้องปิดอาคาร
แสดมภ์หากฝ่าฝืนไม่ปิดอาคารแสดมภ์ให้ถูกต้องไม่อาจใช้เป็นเอกสารหลักฐานในการดำเนินคดีได้

๔) เอกสารแสดงฐานะของผู้ถูกฟ้องคดี

๑. การขอให้ฟ้องคดีต่อบุคคลธรรมดาหน่วยงานตัวความต้องดำเนินขอการคัด
สำเนาและขอรับรองรายการทะเบียนราษฎรไปประกอบการพิจารณา

๒. กรณีนิติบุคคล หน่วยงานตัวความต้องส่งหนังสือรับรองการจดทะเบียนของ
นิติบุคคลฉบับปัจจุบันที่คัดถ่ายมาไม่เกิน ๑ เดือน ในขณะที่ส่งเรื่องเพื่อพิจารณาถึงฐานะของนิติ
บุคคลว่าถูกขีดชื่อออกจากทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทแล้วหรือไม่ประการใด กรณีที่นิติบุคคลที่จะถูก
ดำเนินคดีถูกขีดชื่อออกจากทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทแล้วหน่วยงานตัวความต้องไปดำเนินการยก
ฐานะของนิติบุคคลที่ถูกขีดชื่อออกจากทะเบียนดังกล่าวกลับคืนสู่ทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทให้แล้ว
เสร็จก่อนที่จะส่งเรื่องมาเพื่อดำเนินคดี มิฉะนั้นไม่อาจฟ้องคดีได้เพราะถือว่านิติบุคคลนั้นสิ้นสภาพ
บุคคลแล้ว

๓. การตรวจสอบสถานภาพการล้มละลายของผู้ถูกฟ้องคดีการขอตรวจสอบสถานภาพการล้มละลายของผู้ถูกฟ้องคดีเป็นข้อที่ไม่ควรละเลย โดยเฉพาะกรณีที่ไม่ได้ติดต่อกับนิติบุคคลผู้ประสงค์จะฟ้องคดีเพราะหากผู้ยื่นนั้นตกเป็นบุคคลล้มละลายก็ไม่อาจฟ้องคดีได้ต้องดำเนินการขอรับชำระหนี้ต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์แทน ซึ่งมีกำหนดเวลาเพียง ๒ เดือนนับแต่วันโฆษณาคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด

๔. ใบมอบอำนาจให้ดำเนินคดี การมอบอำนาจในดำเนินคดีแทนกรณีที่ผู้ลงนามในใบมอบอำนาจมิใช่ผู้แทนของนิติบุคคลต้องแนบคำสั่งมอบอำนาจของผู้แทนนิติบุคคลหรือคำสั่งแต่งตั้งการดำรงตำแหน่งของผู้มอบอำนาจ หลักฐานบัตรประจำตัวของผู้แทนนิติบุคคลหรือผู้มอบอำนาจ อย่างน้อยจำนวนละ ๒ ชุด

การมอบอำนาจในการตั้งพนักงานอัยการเป็นผู้ดำเนินคดีแทนนั้น มีข้อสังเกตว่ากรณีเป็นการมอบอำนาจเป็นการทั่วไปให้ทำการแทนผู้แทนนิติบุคคล การมอบอำนาจนั้นต้องระบุถึงการมอบอำนาจให้พนักงานอัยการดำเนินคดีแทนไว้ให้ชัดเจนด้วยเพราะบางหน่วยงานได้กำหนดไว้ในกฎหมายของหน่วยงานห้ามมิให้ ผู้รับมอบอำนาจทั่วไปทำการมอบอำนาจช่วงต่อไปอีกทำให้ไม่สามารถลงนามในใบมอบอำนาจให้พนักงานอัยการดำเนินคดีแทนได้ เพราะเป็นการมอบอำนาจช่วงในกรณีที่หน่วยงานของตัวความไม่ได้รับการยกเว้นในเรื่องอากรแสตมป์หน่วยงานตัวความต้องจัดเตรียมอากรแสตมป์ให้ครบถ้วนตามที่กฎหมายกำหนด

๕. การคำนวณจำนวนค่าเสียหาย ในกรณีที่พนักงานอัยการเจ้าของสำนวนเห็นว่าพยานหลักฐานที่รวบรวมมาข้างต้นเพียงพอแก่การดำเนินคดี แล้วหากเป็นกรณีที่ต้องคำนวณค่าเสียหายพร้อมทั้งดอกเบี้ยตามสัญญาและดอกเบี้ยฐานผิดนัดตามกฎหมายพนักงานอัยการจะได้มีหนังสือแจ้งให้ตัวความคำนวณดอกเบี้ยให้ถูกต้องสอดคล้องตามสัญญา และหรือเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนดจนถึงกำหนดวันที่จะฟ้องคดี ให้หน่วยงานคำนวณค่าเสียหายพร้อมดอกเบี้ยจนถึงวันที่พนักงานอัยการได้แจ้งกำหนดวันที่จะยื่นฟ้อง

เมื่อพนักงานอัยการเจ้าของสำนวนเห็นว่า คดีดังกล่าวมีหลักฐานเพียงพอที่จะดำเนินการฟ้องร้องและได้กำหนดวันที่จะฟ้องร้องดำเนินคดีแล้วพนักงานอัยการเจ้าของสำนวนจะได้ประมาณการค่าธรรมเนียมศาลที่ต้องชำระ และมีหนังสือแจ้งให้ตัวความเตรียมเงินค่าธรรมเนียมไปชำระยังศาลปกครองโดยหน่วยงานตัวความอาจชำระเป็นเงินสดหรือใช้ธนาคารให้ส่งจ่ายในนาม “เงินค่าธรรมเนียมและเงินค่าปรับของสำนักงานศาลปกครอง...” หากเป็นศาลปกครองกลางให้ส่งจ่ายในนาม “เงินค่าธรรมเนียมและเงินค่าปรับของสำนักงานศาลปกครองกลาง” เป็นต้น ทั้งนี้ เอกสารและหลักฐานที่ได้จัดส่งให้พนักงานอัยการหน่วยงานตัวความควรจัดทำสำเนาเอกสารเก็บไว้ที่ตัวความ จำนวน ๑ ชุด เพื่อประโยชน์ในการทำความเข้าใจในชั้นอุทธรณ์ต่อศาลปกครองสูงสุดต่อไป

อนึ่ง สำหรับในกรณีหน่วยงานราชการส่งเรื่องเพื่อให้ดำเนินคดีกับหน่วยงานราชการด้วยกันให้ปฏิบัติตามหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ส่วนมาก ที่ นร ๐๕๐๕/ว ๑๘๔ ลงวันที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๔๙ และมติคณะรัฐมนตรีว่าด้วยการยุติข้อพิพาทระหว่างส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐและรัฐวิสาหกิจ

๓.๒ กรณีขอให้อื่นคำให้การหรือฟ้องแย้ง การเตรียมการของตัวความมีดังนี้

๑) กรณียื่นคำให้การหรือสำนวนแก้ต่าง สำนวนคดีหรือเรื่องแก้ต่าง หมายถึง สำนวนคดีที่หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ถูกฟ้องคดีเป็นผู้ถูกฟ้องคดีต่อศาลปกครองและศาลปกครองได้รับไว้พิจารณาโดยมีหมายเรียกและคำสั่งให้อื่นคำให้การแก้คดีหน่วยงานของรัฐ ต้องเตรียมการก่อนส่งเรื่องมาเพื่อดำเนินการ ดังต่อไปนี้

๑) ให้ตรวจสอบหมายแจ้งคำสั่งศาลที่เรียกให้จัดทำคำให้การว่าคดีดังกล่าวจะครบกำหนดยื่นคำให้การเมื่อใด ในกรณีที่หน่วยงานตัวความได้อื่นคำร้องขอขยายระยะเวลายื่นคำให้การให้หน่วยงานตัวความติดตามผลคำสั่งของศาลและแจ้งผลคำสั่งของศาลให้ปรากฏข้อเท็จจริงดังกล่าวในหนังสือนำส่งเรื่องไปยังสำนักงานคดีปกครอง

๒) ให้ชี้แจงข้อเท็จจริงพร้อมเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดทำคำให้การ โดยมีประเด็นหลักข้างประเด็นตามคำฟ้อง พร้อมพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องและหน่วยงานตัวความ ต้องรับรองความถูกต้องของสำเนาเอกสารทุกแผ่นทุกหน้า

อนึ่ง ในกรณีที่หน่วยงานตัวความพิจารณาแล้วเห็นว่า คดีที่ตนถูกฟ้องนั้นไม่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลปกครองและประสงค์จะโต้แย้งอำนาจการพิจารณาว่าคดีไม่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลปกครอง ให้แจ้งความประสงค์พร้อมเหตุผลให้ปรากฏในหนังสือนำส่งเรื่องเพื่อดำเนินคดี

ทั้งนี้ ในบันทึกสรุปข้อเท็จจริงข้างต้นต้องจัดให้มีการลงนามท้ายบันทึกสรุปข้อเท็จจริงโดยผู้แทนของหน่วยงานหรือหัวหน้าหน่วยงานที่รับผิดชอบ

๓) จัดให้มีใบมอบอำนาจให้ดำเนินคดี คำสั่งมอบอำนาจ หรือคำสั่งแต่งตั้งการดำรงตำแหน่งของผู้มอบอำนาจ หลักฐานบัตรประจำตัวของผู้แทนหรือผู้มอบอำนาจอย่างน้อยจำนวน ๒ ชุด โดยให้ผู้ประสานงานคดีนำมาส่ง

การมอบอำนาจในการตั้งพนักงานอัยการเป็นผู้ดำเนินคดีแทนนั้น มีข้อสังเกตว่า กรณีเป็นการมอบอำนาจเป็นการทั่วไปให้ทำการแทนผู้แทนนิติบุคคล การมอบอำนาจนั้นต้องระบุถึงการมอบอำนาจให้พนักงานอัยการดำเนินคดีแทนไว้ให้ชัดเจนด้วยเพราะบางหน่วยงานได้กำหนดไว้ในกฎหมายของหน่วยงานห้ามมิให้ผู้รับมอบอำนาจทั่วไปทำการมอบอำนาจช่วงต่อไปอีกทำให้ไม่สามารถลงนามในใบมอบอำนาจให้พนักงานอัยการดำเนินคดีแทนได้ เพราะเป็นการมอบอำนาจช่วง

การมอบอำนาจให้ดำเนินคดีแทน กรณีเป็นการแก้ต่างแทนคณะกรรมการซึ่งถือเป็นคณะบุคคลการมอบอำนาจให้คณะกรรมการทุกคนลงนามในใบมอบอำนาจพร้อมแนบสำเนาบัตรประจำตัวของกรรมการทุกคนมาด้วยหรืออาจมีมติของที่ประชุมคณะกรรมการมอบอำนาจให้ประธานคณะกรรมการเป็นผู้รับมอบอำนาจแทนกรรมการทุกคน พร้อมกับแนบรายงานการประชุมคณะกรรมการที่ปรากฏมติดังกล่าวมาด้วย

ในกรณีที่หน่วยงานของตัวความไม่ได้รับการยกเว้นในเรื่องอากรแสตมป์ หน่วยงานตัวความต้องจัดเตรียมอากรแสตมป์ให้ครบถ้วนตามที่กฎหมายกำหนด อนึ่ง การส่งสำนวนขอให้แก้ต่างนั้น หน่วยงานตัวความต้องส่งสำนวนขอให้แก้ต่างไปยังสำนักงานคดีปกครอง โดยมีกำหนดระยะเวลาไม่น้อยกว่า ๑๐ วันทำการ ก่อนครบกำหนดระยะเวลายื่นคำให้การตามหมายแจ้งคำสั่งศาล

๒.๒) กรณีฟ้องแย้ง

คำฟ้องแย้ง หมายถึง กรณีที่ผู้ถูกฟ้องคดีมีสิทธิเรียกร้องที่จะบังคับเอากับผู้ฟ้องคดี ที่อาจยื่นเป็นคำฟ้องต่อผู้ฟ้องคดีได้ตามนัยแห่งระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๓ ข้อ ๔๕ “ผู้ถูกฟ้องคดีจะฟ้องแย้งมาในคำให้การก็ได้ คำฟ้องแย้งนั้นให้ถือเสมือนเป็นคำฟ้องใหม่” เช่นนี้ ผู้ถูกฟ้องคดีอาจยื่นคำฟ้องเพื่อบังคับ ตามสิทธิเรียกร้องที่มีต่อผู้ฟ้องคดีเข้ามาในคดีที่ถูกฟ้องได้โดยไม่ต้องแยกไปฟ้องเป็นคดีต่างหากหลักเกณฑ์สำคัญของการฟ้องแย้ง คือ

๑) ฟ้องแย้งต้องเกี่ยวกับฟ้องเดิมพอที่จะรวมการพิจารณาตัดสินชี้ขาดเข้าด้วยกันได้ “ตามนัยแห่งระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๓ ข้อ ๔๕ วรรค ๒

ในกรณีที่คำฟ้องแย้งนั้นเป็นเรื่องอื่นที่ไม่เกี่ยวกับคำฟ้องเดิม ให้ตุลาการเจ้าของสำนวนสั่งไม่รับคำฟ้องแย้ง คำสั่งดังกล่าวให้เป็นที่สุด” กล่าวคือ

๑.๑) ต้องเป็นเรื่องที่จำเลยฟ้องขอให้บังคับต่อโจทก์จะขอให้บังคับจำเลยด้วยกันไม่ได้ หรือจำเลยจะฟ้องแย้งบังคับบุคคลภายนอกไม่ได้ เช่น ฟ้องแย้งขอให้บังคับเจ้าพนักงานที่ดินแก้ไขรูปแผนที่และเนื้อที่ดินของโจทก์และจำเลยให้ตรงกับความจริง เป็นฟ้องแย้งที่กระทบกระเทือนสิทธิของเจ้าพนักงานที่ดินซึ่งเป็นบุคคลภายนอก มิใช่ฟ้องแย้งโจทก์ซึ่งเป็นคู่ความในคดี จึงเป็นเรื่องอื่นไม่เกี่ยวกับคำฟ้องเดิม (คำพิพากษาฎีกาที่ ๕๕๗๘/๒๕๔๙)

คำพิพากษาฎีกาที่ ๔๙๐๐๖/๒๕๔๒ จำเลยฟ้องแย้งขอให้เพิกถอนทำลายสัญญา กู้ยืมและสัญญาจำนองระหว่างโจทก์และจำเลยอ้างว่า สัญญาเป็นโมฆะเนื่องจากจำเลยทำสัญญาโดยสำคัญผิดในสิ่งซึ่งเป็นสาระสำคัญแห่งนิติกรรมโดยจำเลย อ้างเป็นคำให้การต่อสู้คดีไว้แล้ว

ดังนั้น หากข้อเท็จจริงได้ความว่า สัญญากู้ยืมเป็นโมฆะตามที่จำเลยยกขึ้นอ้าง ศาลก็ย่อมนำมาเป็นเหตุยกฟ้องโจทก์อยู่แล้ว จำเลยหาจำต้องฟ้องแย้งขอให้เพิกถอนทำลายสัญญาดังกล่าวไม่

๑.๒) ผู้มีสิทธิฟ้องแย้งต้องอยู่ในฐานะจำเลย รวมถึงกรณีผู้ร้องสอดที่ถูกเรียกเข้ามาเป็นจำเลยร่วมหรือเข้ามาเป็นคู่ความฝ่ายที่สามด้วย (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๖๓/๒๕๐๗ ประชุมใหญ่) แต่เมื่อเป็นจำเลยร่วมกับจำเลยจึงต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิอย่างอื่น นอกจากสิทธิที่มีอยู่แก่จำเลยซึ่งเป็นคู่ความฝ่ายที่ตนเข้าร่วม เมื่อจำเลยให้การโดยมิได้ฟ้องแย้ง จำเลยร่วมทั้งห้าจึงไม่อาจใช้สิทธิฟ้องแย้งโจทก์ได้

๑.๓) ฟ้องแย้งต้องไม่เป็นฟ้องแย้งที่มีเงื่อนไขหรืออาศัยสิทธิของบุคคลภายนอกมาฟ้องแย้ง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๘๙๗-๑๘๙๙/๒๕๔๗ จำเลยให้การและฟ้องแย้งว่า ที่ดินพิพาทอยู่ในเขตโฉนดที่ดินของบิดาจำเลย เมื่อบิดาจำเลยยังมีชีวิตอยู่การครอบครองของจำเลยจึงเป็นการครอบครองแทนบิดาจำเลย ดังนั้น ที่ศาลอุทธรณ์ภาค ๑ วินิจฉัยว่า การที่โจทก์ทั้งสี่โต้แย้งว่าที่ดินพิพาทเป็นของโจทก์ทั้งสี่เป็นการโต้แย้งสิทธิของบิดาจำเลย ไม่ได้โต้แย้งสิทธิของจำเลย จำเลยไม่มีอำนาจฟ้องแย้งจึงชอบแล้ว

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๙๓๒/๒๕๔๙ โจทก์ฟ้องจำเลยที่ ๑ ตามสัญญาเช่าซื้อ จำเลยที่ ๒ ตามสัญญาค้ำประกัน จำเลยที่ ๒ ฟ้องแย้งอ้างว่าชำระค่าเช่าซื้อครบถ้วนแล้ว เมื่อจำเลยที่ ๑ ถึงแก่ความตาย โจทก์ต้องจดทะเบียนใส่ชื่อทายาทของจำเลยที่ ๑ เป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์รถยนต์ที่เช่าซื้อเป็นการกล่าวอ้างว่า โจทก์โต้แย้งสิทธิของจำเลยที่ ๑ หาใช่โต้แย้งสิทธิของจำเลยที่ ๒ ไม่ จำเลยที่ ๒ ไม่มีอำนาจฟ้องแย้ง ฟ้องแย้งของจำเลยที่ ๒ จึงไม่เกี่ยวข้องกับฟ้องเดิมไม่อาจพิจารณารวมไปกับคำฟ้องเดิมได้

๑.๔) ฟ้องแย้งต้องไม่อ้างเหตุขัดกับคำให้การ เช่น

คำพิพากษาศาลฎีกา ที่ ๒๖๔๘/๒๕๔๑ จำเลยให้การว่า สัญญาซื้อขายที่โจทก์นำมาฟ้องตกเป็นโมฆะ โจทก์จึงไม่มีอำนาจฟ้องจำเลยให้ปฏิบัติตามสัญญาได้ การที่จำเลยฟ้องแย้งขอให้บังคับโจทก์ชำระเงินตามสัญญาดังกล่าวจึงขัดกับคำให้การของจำเลย และหากจำเลยชนะคดีก็ไม่อาจบังคับตามคำขอได้ ถือได้ว่าฟ้องแย้งดังกล่าว ไม่เกี่ยวกับฟ้องเดิม ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาคดีแพ่ง มาตรา ๑๗๗ วรรคสาม

๑.๕) คำฟ้องแย้งต้องเกี่ยวกับฟ้องเดิม หรือเป็นผลสืบเนื่องจากข้อตกลงเดิมที่โจทก์ฟ้อง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๑๘๒/๒๕๔๖ โจทก์ฟ้องว่า จำเลยปลูกสร้างโรงเรือนและรั้วคอนกรีตรุกล้ำเข้าไปในที่ดินของโจทก์โดยไม่มีสิทธิและไม่สุจริต ขอให้รื้อถอนรั้วคอนกรีตและอาคารที่รุกล้ำ จำเลยให้การและฟ้องแย้งว่า จำเลยปลูกสร้างอาคารและรั้วคอนกรีตโดยสุจริต

ขอให้โจทก์จดทะเบียนโอนขายส่วนที่รูก้ำหรือจดทะเบียนภาระจำยอม ดังนี้ ประเด็นข้อพิพาทมี ว่า จำเลยปลูกสร้างอาคารและรั้วคอนกรีตรูก้ำไปในที่ดินของโจทก์โดยสุจริตหรือไม่ หากฟังได้ว่า จำเลยกระทำโดยสุจริตและรั้วคอนกรีตติดตังเป็นส่วนหนึ่งของอาคารโรงเรือน จำเลยก็มีสิทธิ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๑๒ ไม่ต้องรื้อถอนโรงเรือนส่วนที่รูก้ำแต่ต้อง ใช้ค่าที่ดินให้โจทก์และจดทะเบียนสิทธิเป็นภาระจำยอมได้ตามคำขอบังคับตามฟ้องแย้ง ฟ้องแย้ง ของจำเลยจึงเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับฟ้องเดิมโดยตรง ชอบที่จะรับฟ้องแย้งของจำเลยไว้พิจารณา พิพากษา

คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๑๔๑/๒๕๕๐ กรณีฟ้องเดิมเป็นการฟ้องเรียกผู้ รับจ้างและผู้ค้าประกันให้ชำระค่าปรับที่เกิดจากการทำงานล่าช้า การที่ผู้รับจ้างฟ้องแย้งขอให้ผู้ ว่าจ้างใช้ค่าเสียหายที่เกิดจากการตรวจรับงานล่าช้าและค่าเสียหายจากการที่การก่อสร้างล่าช้า เพราะเหตุอุปสรรคอันเกิดจากความผิดและความบกพร่อง ของผู้ว่าจ้าง ถือว่าเป็นฟ้องแย้งที่ เกี่ยวกับฟ้องเดิม

๒) ฟ้องแย้งถือเป็นการใช้สิทธิยื่นคำฟ้องประเภทหนึ่งการฟ้องแย้งจึงต้องอยู่ ภายใต้อำนาจการฟ้องคดีเช่นต้องอยู่ภายในระยะเวลาการฟ้องคดีตามความในมาตรา ๕๑ แห่ง พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ และต้องเสีย ค่าธรรมเนียมเช่นเดียวกับการฟ้องคดี แต่มีข้อแตกต่างกับการฟ้องคดีทั่วไปที่อาจยื่นคำฟ้องเข้ามา ในคำให้การในคดีที่ถูกฟ้องได้โดยระบุว่าเป็นฟ้องแย้ง ภายในเวลาที่ศาลกำหนดให้ยื่นคำให้การ (จะ ฟ้องแย้งเข้ามาในระยะเวลา การคำให้การยื่นเพิ่มเติมไม่ได้ หากมีความจำเป็นหรือทราบเหตุที่ต้อง ฟ้องคดีก็ให้ฟ้องเข้ามาเป็นคดีใหม่)

คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๔๓๐/๒๕๔๙ การยื่นฟ้องของผู้ถูกฟ้องคดีต้องยื่น ภายในระยะเวลาการฟ้องคดีตาม มาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธี พิจารณาคดีปกครอง พ.ศ.๒๕๔๒ เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า ผู้ถูกฟ้องคดีมีหนังสือแจ้งบอกเลิก สัญญาและริบเงินมัดจำและเรียกค่าปรับตามสัญญาในวันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๔๔ ถือว่าเป็นวันที่ผู้ถูก ฟ้องคดีได้รู้ถึงสิทธิเรียกร้องที่จะบังคับเอาจากการผิดสัญญาทางปกครองที่พิพาท เมื่อผู้ถูกฟ้องคดี ได้ยื่นคำฟ้องแย้ง เมื่อวันที่ ๒๙ มกราคม ๒๕๔๖ กรณีเป็นการยื่นคำฟ้องแย้งเมื่อพ้นกำหนด ระยะเวลาตามมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ

๓) ข้อเท็จจริงที่ใช้ในการจัดทำคำฟ้องแย้งนั้นต้องสอดคล้องกับข้อเท็จจริงที่ใช้ ในการทำคำฟ้องตามข้อ ๑ ทั้งนี้ในบันทึกสรุปข้อเท็จจริงข้างต้น ต้องจัดให้มีการลงนามท้ายบันทึก สรุปข้อเท็จจริงโดยผู้แทนของหน่วยงานหรือหัวหน้าหน่วยงานที่รับผิดชอบว่าประสงค์จะให้มีการ ฟ้องแย้งด้วยเพราะถือเป็นการว่าต่างเข้ามาใหม่เพิ่มเติมจากการขอให้แก้ต่างคดี

๔) ข้อควรระวังเมื่อฟ้องแย้งเป็นการฟ้องคดีอย่างหนึ่ง ดังนั้น ต้องดำเนินการฟ้องคดีหรือยื่นฟ้องคดีภายในกำหนดระยะเวลาการฟ้องคดี ตามความในมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒

๒.๓) กรณีขอให้คัดค้านการขู่อุทธรณ์การบังคับตามกฎหมายหรือคำสั่งการขอบรรเทาทุกข์ชั่วคราวหรือการขอให้คุ้มครองประโยชน์ในระหว่างการพิจารณาคดีเพื่อบังคับตามคำพิพากษาและการไต่สวนคำร้องขอยกเว้นค่าธรรมเนียมศาลของคู่กรณีอีกฝ่าย แบ่งเป็น ๓ ประการ คือ

๒.๓.๑ การดำเนินการไต่สวนคำร้องขออุทธรณ์การบังคับตามกฎหมายหรือคำสั่งทางปกครอง

ตามระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๓ ข้อ ๗๒ โดยกำหนดเงื่อนไขแห่งการที่ศาลปกครองจะมีอำนาจออกคำสั่งอุทธรณ์การบังคับตามกฎหมายหรือคำสั่งทางปกครองที่เป็นเหตุแห่งการฟ้องคดี ๓ ประการ คือ

๑) กฎหรือคำสั่งทางปกครองนั้นน่าจะไม่ชอบด้วยกฎหมาย เช่น

คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๓๓๑/๒๕๕๐ เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า ยังไม่อาจถือได้ว่า คำวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้งน่าจะไม่ชอบด้วยกฎหมาย แม้จะได้ความว่า การให้คำวินิจฉัยดังกล่าวมีผลใช้บังคับต่อไปในระหว่างการพิจารณาน่าจะทำให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ผู้ฟ้องคดีจนยากแก่การแก้ไขเยียวยาในภายหลังและการอุทธรณ์การบังคับตามคำวินิจฉัยสั่งการดังกล่าวไม่เป็นอุปสรรคแก่การบริการสาธารณะ ศาลก็ไม่อาจอุทธรณ์การบังคับตามคำวินิจฉัยสั่งการดังกล่าวได้

๒) การให้กฎหรือคำสั่งทางปกครองนั้นมีผลใช้บังคับต่อไปในระหว่างการพิจารณาคดีจะทำให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ผู้ฟ้องคดีจนยากแก่การเยียวยาแก้ไขในภายหลัง กล่าวคือ แม้ต่อมาภายหลังศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้เพิกถอนกฎหรือคำสั่งทางปกครองนั้น คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลก็ไม่อาจเยียวยาแก้ไขความเสียหายที่ผู้ฟ้องคดีได้รับจากการบังคับตามผลของกฎหรือคำสั่งทางปกครองนั้น ในระหว่างการพิจารณาให้หมดสิ้นไปได้โดยสิ้นเชิง เช่น

คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๒๙๒/๒๕๕๐ เมื่อคำสั่งทางปกครองที่ให้ผู้ถูกฟ้องคดีร่วมชดใช้เงินจากการกระทำละเมิดที่เป็นเหตุแห่งการฟ้องคดี ไม่ได้เปิดโอกาสให้ผู้ฟ้องคดีได้ชี้แจงและโต้แย้งแสดงพยานหลักฐานของตนอย่างเพียงพอและเป็นธรรมจึงมีมูลที่จะฟังได้ว่า น่าจะไม่ชอบด้วยกฎหมายซึ่งการให้คำสั่งดังกล่าวมีผลใช้บังคับต่อไป จะทำให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่การเยียวยาในภายหลัง เพราะหากเจ้าหน้าที่ของรัฐใช้มาตรการบังคับทางปกครอง

โดยยึดหรืออายัดทรัพย์สินของผู้ฟ้องคดีและขายทอดตลาดทรัพย์สินแล้ว ต่อมาภายหลังหากศาลพิพากษาให้เพิกถอนคำสั่งดังกล่าว ย่อมเห็นได้ว่า เป็นการยากที่จะแก้ไขให้บรรดาทรัพย์สินกลับมาเป็นของผู้ฟ้องคดีได้ตั้งเดิมทั้งการทะเลาะการบังคับคดีตามคำสั่งทางปกครองข้างต้นยังรับฟังไม่ได้ว่า อาจเป็นอุปสรรคแก่การบริหารงานของรัฐหรือแก่การบริการสาธารณะแต่อย่างใด เนื่องจากผู้ถูกฟ้องคดีมิได้คัดค้านว่า หากคำสั่งมีผลจะไม่ทำให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรง และมีได้คัดค้านว่าการทะเลาะจะเป็นอุปสรรคแก่การบริหารงานของรัฐ จึงชอบที่ศาลปกครองชั้นต้นจะมีคำสั่งให้ทะเลาะการบังคับคดีตามคำสั่งดังกล่าว

๓) การทะเลาะการบังคับตามกฎหมายหรือคำสั่งทางปกครองนั้นหรือการชะลอหรือระงับการบังคับตามกฎหมายหรือคำสั่งทางปกครองนั้นไว้เป็นการชั่วคราวในระหว่างการพิจารณาคดีไม่เป็นอุปสรรคแก่การบริหารงานของรัฐหรือแก่การบริการสาธารณะ เช่น

คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๒-๓/๒๕๕๐ การเพิกถอนสัญญาของบุคคลย่อมมีผลกระทบต่อสาระสำคัญแห่งสิทธิเสรีภาพของบุคคลที่เคยมีสัญชาติไทยอยู่ให้กลายเป็นมีสถานะของบุคคลเป็นคนต่างด้าว หากเจ้าหน้าที่มิได้แจ้งสิทธิ ไม่ได้ให้โอกาสทราบข้อเท็จจริงอย่างเพียงพอ รวมทั้งมิให้โอกาสโต้แย้งแสดงพยานหลักฐาน ตามมาตรา ๓๐ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ ศาลปกครองมีอำนาจที่จะสั่งทะเลาะการบังคับตามคำสั่งที่ให้เพิกถอนสัญชาติของบุคคลไว้เป็นการชั่วคราวได้ (เช่นเดียวกับคำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๒๙๒/๒๕๕๐)

การดำเนินการไต่สวนคำร้องขอทะเลาะการบังคับตามกฎหมายหรือคำสั่งทางปกครองที่เป็นการเร่งด่วน

ตามระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๓ ข้อ ๗๒/๑ แก้ไขเพิ่มเติมโดยระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๙ ข้อ ๕ ได้กำหนดให้ผู้ฟ้องคดีอาจยื่นคำร้องพร้อมกับคำขอทะเลาะการบังคับคดีตามกฎหมายหรือคำสั่งทางปกครอง เพื่อขอให้ศาลพิจารณาคำขอทะเลาะการบังคับฯ เป็นการเร่งด่วนได้ เมื่อศาลมีคำสั่งอนุญาตให้ศาลต้องพิจารณาคำขอทะเลาะการบังคับฯ เป็นการด่วนตามที่เห็นสมควร โดยหากศาลมีคำสั่งยกคำขอทะเลาะการบังคับฯ ตามคำร้องนี้ ให้เป็นที่สุด

การอุทธรณ์คำขอทะเลาะการบังคับตามกฎหมายหรือคำสั่งทางปกครอง

๑. คำสั่งให้ทะเลาะการบังคับตามกฎหมายหรือคำสั่งทางปกครอง ผู้มีส่วนได้เสียมีสิทธิอุทธรณ์ต่อศาลปกครองสูงสุดได้ภายใน ๓๐ วันนับแต่วันที่ผู้นั้นได้รับแจ้งหรือทราบคำสั่งศาล

นอกจากนี้ ผู้อุทธรณ์อาจมีคำขอให้ศาลปกครองสูงสุด มีคำสั่งระงับคำสั่งของศาลปกครองชั้นต้นที่สั่งให้ทุเลาการบังคับตามกฎหมายหรือคำสั่งทางปกครองไว้เป็นการชั่วคราวก่อนการวินิจฉัยอุทธรณ์ก็ได้

๒. คำสั่งยกคำขอทุเลาการบังคับตามกฎหมายหรือคำสั่งทางปกครองของศาลปกครองชั้นต้น ให้เป็นที่สุด

ข้อปฏิบัติในการดำเนินคดีเกี่ยวกับคำขอทุเลาการบังคับตามกฎหมายหรือคำสั่งทางปกครอง

เมื่อหน่วยงานตัวความได้รับหมายนัดไต่สวนคำขอทุเลาการบังคับตามกฎหมายหรือคำสั่งทางปกครองและหน่วยงานตัวความประสงค์ส่งเรื่องให้สำนักงานคดีปกครองเป็นผู้ดำเนินการและชี้แจงข้อเท็จจริงให้หน่วยงานรวบรวมข้อเท็จจริง และข้อกฎหมายให้ได้ความโดยละเอียดโดยให้มีประเด็นดังต่อไปนี้ไปพร้อมกับหนังสือขอส่งเรื่องให้สำนักงานคดีปกครอง

๑) ให้หน่วยงานตัวความตรวจสอบข้อเท็จจริงให้ได้ความโดยละเอียดว่าศาลปกครองได้กำหนดวันนัดไต่สวนในเรื่องดังกล่าววันเวลาใด

๒) ให้ชี้แจงข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายเกี่ยวกับความชอบด้วยกฎหมายในการออกกฎ หรือคำสั่งทางปกครอง

๓) ให้ชี้แจงข้อเท็จจริงที่แสดงให้เห็นว่า

๓.๑. กฎหรือคำสั่งทางปกครอง ไม่มีเหตุที่น่าจะไม่ชอบด้วยกฎหมาย เช่น การออกกฎหรือคำสั่ง ได้กระทำโดยมีอำนาจดำเนินการและได้ออกโดยถูกต้องตามขั้นตอนอันเป็นสาระสำคัญตามที่กฎหมายกำหนด

๓.๒. หากจะให้กฎหรือคำสั่งทางปกครองมีผลต่อไปตามหลักความมั่นคงแห่งนิติฐานะและหลักความต่อเนื่องของกฎหรือคำสั่งทางปกครองแล้วจะไม่ทำให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงที่ยากแก่การจะเยียวยาแก้ไขในภายหลังหรือขัดต่อหลักนิติธรรม เช่น การสร้างภาระแก่ผู้ถูกบังคับเกินสมควร การเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม เป็นต้น

๔) ให้ชี้แจงข้อเท็จจริงที่แสดงให้เห็นว่า หากศาลมีคำสั่งให้มีการทุเลาการบังคับตามกฎหมาย หรือคำสั่งแล้ว จะเป็นอุปสรรคแก่การบริหารราชการแผ่นดินหรือแก่การบริการสาธารณะอย่างไรทั้งนี้ ในบันทึกสรุปข้อเท็จจริงในข้อ ๑) ถึงข้อ ๓) ข้างต้น ต้องจัดให้มีการลงนามท้ายบันทึกสรุปข้อเท็จจริง โดยผู้แทนของหน่วยงานหรือหัวหน้าหน่วยงานที่รับผิดชอบ

๒.๓.๒ การดำเนินการไต่สวนคำร้องขอบรรเทาทุกข์ชั่วคราวหรือการขอให้คุ้มครองประโยชน์ในระหว่างการพิจารณาคดีเพื่อบังคับตามคำพิพากษา

ตามระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๓ ข้อ ๗๕ ได้กำหนดให้ผู้ฟ้องคดีอาจยื่นคำขอให้ศาลมีคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการคุ้มครองอย่างใด ๆ เพื่อบรรเทาทุกข์ชั่วคราว

สำหรับหลักเกณฑ์ในการพิจารณาคำขอและเงื่อนไขในการออกคำสั่งของศาลมาตรา ๖๖ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ โดยให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๕๔ และมาตรา ๒๕๕ มาใช้บังคับโดยอนุโลม โดยตามระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด พ.ศ. ๒๕๔๓ ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง ข้อ ๗๗ ได้กำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการพิจารณากำหนดมาตรการหรือวิธีการคุ้มครองอย่างใด ๆ เพื่อบรรเทาทุกข์ชั่วคราวก่อนพิพากษาไว้ ๒ ประการ คือ

๑ คำฟ้องต้องมีมูลและมีเหตุผลเพียงพอที่จะนำมาตรการดังกล่าว มาใช้ได้ โดยต้องปรากฏว่า ผู้ถูกฟ้องคดีตั้งใจกระทำความชั่วหรือกระทำต่อไปซึ่งการละเมิด การผิดสัญญา หรือการกระทำที่ถูกฟ้องร้องหรือ ผู้ฟ้องคดีจะได้รับความเสียหายต่อไปเนื่องจากการกระทำของผู้ถูกฟ้องคดี และ

๒. ต้องคำนึงถึงความรับผิดชอบของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐและปัญหาหรืออุปสรรคที่อาจเกิดขึ้นแก่การบริหารงานของรัฐ

หากปรากฏว่าคำฟ้องไม่มีมูล หรือไม่มีเหตุผลเพียงพอหรือจะก่อให้เกิดปัญหาหรืออุปสรรคแก่การบริหารงานของรัฐ ศาลจะมีคำสั่งไม่รับหรือแก้ไขหรือยกคำขอซึ่งเป็นที่สุดตามข้อ ๗๖ วรรคสอง ของระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด พ.ศ. ๒๕๔๓ ว่าด้วย วิธีพิจารณาคดีปกครอง

การส่งเรื่องเพื่อให้พนักงานอัยการดำเนินการ

เมื่อหน่วยงานตัวความได้รับหมายนัดไต่สวนคำขอบรรเทาทุกข์ชั่วคราวหรือการขอให้คุ้มครองประโยชน์ระหว่างการพิจารณาคดีเพื่อบังคับตามคำพิพากษาจากศาลและหน่วยงานตัวความประสงค์ส่งเรื่องให้สำนักงานคดีปกครองเป็นผู้ดำเนินการให้หน่วยงานตัวความดำเนินการชี้แจงข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายให้ได้ความโดยละเอียด โดยให้มีประเด็นดังต่อไปนี้ ไปพร้อมกับหนังสือขอส่งเรื่องให้สำนักงานคดีปกครอง

๑) ให้ชี้แจงข้อเท็จจริงหลักอ้างประเด็นตามคำขอของผู้ยื่นคำร้องขอบรรเทาทุกข์ชั่วคราวหรือการขอให้คุ้มครองประโยชน์ในระหว่างการพิจารณาคดีเพื่อบังคับตามคำพิพากษาให้ได้ความโดยละเอียดว่า คำฟ้องของผู้ฟ้องคดีมีมูลหรือไม่ เพียงใด ในคำร้องขอของผู้ฟ้องคดีได้ระบุคำขอที่จะขอให้ศาลบรรเทาทุกข์ชั่วคราวหรือไม่ ลักษณะของคำขอมีความสัมพันธ์กับคำฟ้องและคำขอท้ายฟ้องคดีหรือไม่ หากศาลออกคำสั่งบรรเทาทุกข์ชั่วคราวหรือการขอให้คุ้มครองประโยชน์

ในระหว่างการพิจารณาคดีเพื่อบังคับตามคำพิพากษาจะมีผลเสมือนได้มีคำพิพากษาให้ผู้ฟ้องคดีที่ยื่นคำขอชนะคดีหรือไม่

อนึ่ง หากผู้ฟ้องคดีที่ยื่นคำขอได้มีคำขอให้บรรเทาทุกข์ชั่วคราวโดยให้ยึดหรืออายัดทรัพย์สินของรัฐ ควรโต้แย้งคัดค้านในประเด็นนี้ด้วยเพราะคำขอในทำนองนี้ ศาลไม่สามารถออกคำสั่งบรรเทาทุกข์ชั่วคราวให้ได้ เพราะทรัพย์สินของรัฐไม่อยู่ในข่ายการบังคับคดีตามกฎหมายตามความในมาตรา ๑๓๐๗ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ประกอบมาตรา ๒๘๕ (๔) แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งอีกด้วยเหตุผลที่ว่ารัฐมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจเพียงพอที่จะชำระหนี้ได้หากแพ้คดี

๒) ให้ชี้แจงข้อเท็จจริงที่แสดงให้เห็นว่า หากศาลมีคำสั่งให้บรรเทาทุกข์ชั่วคราวหรือการขอให้คุ้มครองประโยชน์ในระหว่างการพิจารณาคดี เพื่อบังคับตามคำพิพากษาแล้วจะเป็นอุปสรรคแก่การบริหารราชการแผ่นดินหรือแก่การบริการสาธารณะอย่างไร เพื่อเป็นเหตุผลสนับสนุนในการหักล้างคำขอให้คุ้มครองประโยชน์ของคู่กรณีอีกฝ่าย

๓) ทั้งนี้ ในบันทึกสรุปข้อเท็จจริงใน ๑) ถึง ๒) ข้างต้น ต้องจัดให้มีการลงนามท้ายบันทึกสรุปข้อเท็จจริง โดยผู้แทนของหน่วยงานหรือหัวหน้าหน่วยงานที่รับผิดชอบ

การดำเนินการขอให้ยื่นคำร้องขอบรรเทาทุกข์ชั่วคราวหรือการขอให้คุ้มครองประโยชน์ในระหว่างการพิจารณาคดีเพื่อบังคับตามคำพิพากษา

กรณีที่หน่วยงานประสงค์จะขอให้สำนักงานคดีปกครอง ยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการคุ้มครองใด ๆ เพื่อบรรเทาทุกข์ก่อนการพิพากษาหรือขอให้ศาลคุ้มครองประโยชน์ในระหว่างการพิจารณาเพื่อบังคับตามคำพิพากษาแก่บุคคลที่เป็นหนี้ต่อหน่วยงานตามคำพิพากษาศาลปกครองซึ่งตามความในข้อ ๗๗ แห่งระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๓ ได้กำหนดให้นำความในลักษณะที่ ๑ ของภาค ๔ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับกับหลักเกณฑ์ในการพิจารณาคำขอ เงื่อนไขในการออกคำสั่งของศาลและผลของคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการคุ้มครองอย่างใด ๆ เพื่อบรรเทาทุกข์ชั่วคราวก่อนการพิพากษา หรือวิธีการเพื่อคุ้มครองประโยชน์ของผู้ขอในระหว่างการพิจารณาหรือเพื่อบังคับตามคำพิพากษาโดยอนุโลมเท่าที่สภาพของเรื่องจะเปิดช่องให้กระทำได้และไม่ขัดต่อระเบียบนี้และหลักกฎหมายทั่วไปว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง

ทั้งนี้ ให้หน่วยงานตัวความดำเนินการชี้แจงข้อเท็จจริงให้ได้ความโดยละเอียดถึงข้อเท็จจริงและเหตุผลที่จะขอให้ศาลออกคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการคุ้มครองใด ๆ เพื่อบรรเทาทุกข์ก่อนการพิพากษาหรือขอให้ศาลคุ้มครองประโยชน์ในระหว่างการพิจารณาเพื่อบังคับตามคำพิพากษาพร้อมพยานหลักฐานหรือเอกสารประกอบข้อเท็จจริงดังกล่าว ไปพร้อมกับหนังสือขอส่งเรื่องให้สำนักงานคดีปกครองโดยให้มีประเด็น ดังต่อไปนี้

๑) มูลเหตุแห่งคดีโดยสรุปและสำเนาคำฟ้องที่แสดงว่า คดีมีมูลที่จะชนะคดี

๒) พฤติการณ์และข้อเท็จจริงอื่น ๆ ที่จำเป็นต้องให้ศาลมีคำสั่งคุ้มครองชั่วคราวเช่น การหลบหนีไปจากเขตอำนาจศาล การยกย้ายหรือการจำหน่ายทรัพย์สินเพื่อให้พ้นการบังคับคดี เป็นต้น

๓) ความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นหากปล่อยเวลาจนถึงศาลมีคำพิพากษาคดี

ทั้งนี้ ในบันทึกสรุปข้อเท็จจริงข้างต้น ต้องจัดให้มีการลงนามท้ายบันทึกสรุปข้อเท็จจริงโดยผู้แทนของหน่วยงานหรือหัวหน้าหน่วยงานที่รับผิดชอบ

๒.๔ การไต่สวนคำร้องขอยกเว้นค่าธรรมเนียมศาลของคู่กรณีอีกฝ่าย

กรณีหน่วยงานตัวความได้รับหมายนัดไต่สวนคำร้องขอยกเว้นค่าธรรมเนียมศาลของคู่กรณีอีกฝ่ายที่ยื่นฟ้องไว้และหน่วยงานตัวความประสงค์ส่งเรื่องให้สำนักงานคดีปกครองเป็นผู้ดำเนินการแทน

ให้หน่วยงานตัวความจัดทำสรุปข้อเท็จจริงให้ได้ความโดยละเอียดโดยให้มีประเด็น ดังต่อไปนี้ไปพร้อมกับหนังสือขอส่งเรื่องให้สำนักงานคดีปกครอง ได้แก่

๑) ให้หน่วยงานตัวความตรวจสอบข้อเท็จจริงให้ได้ความโดยละเอียดว่าศาลปกครองได้กำหนดวันนัดไต่สวนคำร้องขอยกเว้นค่าธรรมเนียมศาลในวันเวลาใด

๒) ให้ชี้แจงข้อเท็จจริงให้ได้ความโดยละเอียดถึงสถานะของผู้ร้องขอยกเว้นค่าธรรมเนียมศาลว่า มีฐานะเพียงพอที่จะชำระค่าธรรมเนียมได้หรือไม่เพียงใดและคำฟ้องของผู้ฟ้องคดีมีมูลที่ศาลจะรับไว้เพื่อดำเนินคดีหรือไม่ เพียงใด

๓) ทั้งนี้ ในบันทึกสรุปข้อเท็จจริงข้างต้น ต้องจัดให้มีการลงนามท้ายบันทึกสรุปข้อเท็จจริง โดยผู้แทนของหน่วยงานหรือหัวหน้าหน่วยงานที่รับผิดชอบ

๒.๕ กรณีการขอบังคับหรือเพิกถอนคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการ

การขอให้บังคับตามคำชี้ขาดหรือการขอเพิกถอนคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการเนื่องจากข้อกำหนดในสัญญานั้น หน่วยงานควรเตรียมการในประเด็นข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายของตัวความ ดังนี้

๒.๕.๑ การขอบังคับตามคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการ

สำนวนการขอบังคับตามคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการ ตามความในมาตรา ๔๒ แห่งพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. ๒๕๔๕ ต้องกระทำภายในกำหนดระยะเวลา ๓ ปีนับแต่วันที่อาจบังคับตามคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการได้ ซึ่งได้แก่ วันที่คู่กรณีได้รับทราบคำชี้ขาดของคณะอนุญาโตตุลาการ

กำหนดระยะเวลา ๓ ปีนี้**ไม่อาจขยายได้**หน่วยงานตัวความที่ประสงค์จะร้องขอบังคับตามคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการต้องมีเอกสารดังต่อไปนี้ประกอบหนังสือการส่งเรื่องของตัวเอง

๑) สรุปรายข้อเท็จจริงตามข้อกำหนดแห่งสัญญาและระบุข้อสัญญาที่ต้องระงับข้อพิพาทที่ต้องกระทำผ่านอนุญาโตตุลาการ

๒) คำแปลเป็นภาษาไทยของคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการและสัญญาอนุญาโตตุลาการในกรณี คำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการหรือสัญญาอนุญาโตตุลาการทำขึ้นเป็นภาษาต่างประเทศตัวความต้องจัดทำคำแปลเอกสารดังกล่าวเป็นภาษาไทย โดยมีเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจในการรับรองคำแปลได้รับรองคำแปล

๓) หากผู้ถูกบังคับตามคำชี้ขาดเป็นนิติบุคคล หน่วยงานตัวความต้องส่งหนังสือรับรองการจดทะเบียนของนิติบุคคลฉบับปัจจุบันที่คัดถ่ายมาไม่เกิน ๑ เดือนในขณะที่ส่งเรื่องเพื่อพิจารณาถึงฐานะของนิติบุคคลว่าถูกขีดชื่อออกจากทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทแล้วหรือไม่ประการใด หากนิติบุคคลผู้ถูกบังคับตามคำชี้ขาดถูกขีดชื่อออกจากทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทให้หน่วยงานตัวความไปดำเนินการยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อสั่งให้นายทะเบียนหุ้นส่วนบริษัท ยกฐานะนิติบุคคลดังกล่าวโดยถอนชื่อจากทะเบียนไว้แล้วเสร็จก่อนส่งเรื่องให้สำนักงานคดีปกครองดำเนินการ

๔) ขั้นตอนการคัดเลือกและแต่งตั้งอนุญาโตตุลาการกรณีมีข้อโต้แย้ง ความเป็นกลางของอนุญาโตตุลาการ ให้รวบรวมข้อเท็จจริงและประเด็นเกี่ยวกับความเป็นกลางด้วย เช่น การยื่นคัดค้านต่อศาลปกครอง เพื่อคัดค้านบุคคลที่เป็นอนุญาโตตุลาการของอีกฝ่ายหนึ่ง

๕) รายละเอียดแห่งการดำเนินการในชั้นอนุญาโตตุลาการโดยสรุป เช่น ประเด็นข้อพิพาทของอนุญาโตตุลาการพยานที่นำเข้าสู่หรือชี้แจงเป็นต้น

๖) สำเนาคำวินิจฉัยชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการ

๗) ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับคำขอที่ประสงค์ให้ดำเนินการแทน เช่น การขอให้บังคับตามคำวินิจฉัยชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการเมื่อเป็นฝ่ายชนะต้องมีข้อเท็จจริงการแจ้งทวงถามให้คู่กรณีที่แพ้ปฏิบัติตามคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการ ตลอดจนฐานะทางกฎหมายของหน่วยงานตัวความ ฐานะทางกฎหมายของผู้ที่จะถูกบังคับตามคำชี้ขาด ความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานตัวความกับผู้ที่ถูกบังคับตามคำชี้ขาด ข้อโต้แย้งสิทธิที่เกิดขึ้นหน่วยงานตัวความได้ดำเนินการให้เป็นไปตามข้อสัญญาในการอนุญาโตตุลาการอย่างไร และอนุญาโตตุลาการได้วินิจฉัยชี้ขาดเมื่อใด โดยใน

คำวินิจฉัยได้วินิจฉัยให้ผู้ใดชำระหนี้ให้แก่ใคร เมื่อผู้ถูกบังคับตามคำชี้ขาดได้รับคำชี้ขาดแล้วได้ปฏิบัติตามคำชี้ขาดหรือไม่ประการใด ผู้ที่ถูกบังคับตามคำชี้ขาดได้ยื่นขอเพิกถอนคำชี้ขาดหรือไม่ หน่วยงานตัวความมีความประสงค์อย่างไร

๘) ชี้แจงข้อเท็จจริงให้ได้ความโดยละเอียดว่า คดีนี้อยู่ในอำนาจการพิจารณา และเพิกถอนคำชี้ขาดของศาลปกครองหรือไม่ เพราะเหตุใด พร้อมเหตุผลที่จะขอให้เพิกถอนคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการตามกฎหมาย

๙) หน่วยงานของตัวความต้องชี้แจงข้อเท็จจริงในประเด็นที่เกี่ยวกับวันครบกำหนดระยะเวลาการเพิกถอนคำชี้ขาดว่า คดีดังกล่าวครบกำหนดระยะเวลาในการเพิกถอนคำชี้ขาดตามความในมาตรา ๔๐ แห่งพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. ๒๕๔๕ ในวันใดพร้อมเหตุผลว่าคดีดังกล่าวครบกำหนดระยะเวลาในวันดังกล่าวเพราะเหตุใด มาในหนังสือนำเสนอเรื่องเพื่อดำเนินคดี

๒.๕.๒. กรณีการขอเพิกถอนคำวินิจฉัยชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการ

หมายถึง กรณีที่ คณะอนุญาโตตุลาการชี้ขาดให้หน่วยงานของรัฐเป็นฝ่ายต้องรับผิดชอบตามคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการ หากหน่วยงานของรัฐประสงค์จะขอเพิกถอนคำสั่งชี้ขาดดังกล่าวควรเตรียมประเด็นข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายเช่นเดียวกับกรณีขอให้บังคับตามคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการ โดยต้องมีข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย เพิ่มเติมถึงเหตุผลความไม่ชอบด้วยข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย ตามคำวินิจฉัยชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการ ตามนัยตามความในมาตรา ๔๐ แห่งพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. ๒๕๔๕ ทั้งนี้ โดยคู่กรณีที่พักคดีสามารถขอเพิกถอนคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการได้ แม้คู่กรณีที่ชนะคดียังไม่นำคำชี้ขาดมาบังคับ

การขอให้เพิกถอนคำชี้ขาดต้องทำเป็นคำร้องยื่นต่อศาลที่มีเขตอำนาจภายใน ๙๐ วันนับแต่วันที่ได้รับสำเนาคำชี้ขาด

ทั้งนี้ ในบันทึกสรุปข้อเท็จจริงข้างต้น ต้องจัดให้มีการลงนามท้ายบันทึกสรุปข้อเท็จจริง โดยผู้แทนของหน่วยงาน หรือหัวหน้าหน่วยงานที่รับผิดชอบ

๒.๖) กรณีขอให้ศาลเรียกเข้ามาเป็นคู่ความฝ่ายที่สาม

กรณีที่มีความจำเป็นต้องเรียกบุคคลภายนอกที่เกี่ยวข้องกับมูลคดีที่มีการฟ้องตามความในข้อ ๗๘ แห่งระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดว่าด้วยการพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๓ ที่กำหนดให้บุคคลภายนอกซึ่งมิใช่คู่กรณีอาจเข้ามาเป็นคู่กรณีโดยการร้องสอด ทั้งนี้ ให้นำความในมาตรา ๕๗ และมาตรา ๕๘ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาบังคับใช้โดยอนุโลม อันได้แก่ บทบัญญัติว่าด้วยการร้องสอดเข้ามาในคดีแพ่ง

การร้องสอดเป็นการแก้ไขข้อขัดข้องในการดำเนินคดี กล่าวคือ บุคคลที่ควรเข้ามาในคดี แต่ไม่มีโอกาสได้เข้ามาตั้งแต่ต้นอาจร้องสอดเข้ามาในคดีได้

ในการดำเนินคดีที่มักเกิดขึ้นในการดำเนินคดีภาครัฐ คือ การร้องสอดตามมาตรา ๕๗ (๓) ก แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ซึ่งมีหลักเกณฑ์ ดังนี้

๑) คดียังอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาล กล่าวคือการร้องสอด ต้องทำในศาลปกครองชั้นต้น ก่อนศาลปกครองชั้นต้นมีคำพิพากษาหรือศาลปกครองสูงสุดมีคำพิพากษาในกรณีฟ้องตรง

๒) การร้องสอดต้องอยู่ภายใต้กำหนดระยะเวลาการฟ้องคดีตามความในมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒

๓) การขอให้ศาลหมายเรียกบุคคลภายนอกเข้ามาในคดีต้องทำเป็นคำร้อง การร้องสอดจะร้องสอดมาในคำให้การเพิ่มเติมไม่ได้

๔) การร้องสอดกับการฟ้องซ้อน เมื่อในคดีแรกศาลหมายเรียกบุคคลภายนอกเข้าเป็นคู่กรณี แล้วและในระหว่างการพิจารณาคดี หากมีการนำคดีมาฟ้องใหม่กับบุคคลดังกล่าว จึงเป็นฟ้องซ้อนสำหรับข้อเท็จจริงที่ตัวความจะต้องดำเนินการหากมีความประสงค์จะขอให้ศาลเรียกบุคคลภายนอกเข้ามาในคดี ดังนี้

ก. ข้อเท็จจริงที่นำไปสู่ข้อกฎหมายซึ่งจะเป็นเหตุผลที่จะเรียกให้บุคคลภายนอกเข้ามาในคดี พร้อมหลักฐานประกอบข้อเท็จจริงดังกล่าว

ข. ในกรณีเป็นนิติบุคคลหน่วยงานตัวความต้องส่งหนังสือรับรองการจดทะเบียนของนิติบุคคลฉบับปัจจุบันที่คัดถ่ายมาไม่เกิน ๑ เดือน ในขณะที่ส่งเรื่องมาประกอบการพิจารณา

ค. เหตุผลที่ไม่อาจฟ้องบุคคลที่จะถูกเรียกให้เข้ามาในคดีได้ตั้งแต่ต้น

ทั้งนี้ ในบันทึกสรุปข้อเท็จจริงข้างต้น ต้องจัดให้มีการลงนามท้ายบันทึกสรุปข้อเท็จจริง โดยผู้แทนของหน่วยงานหรือหัวหน้าหน่วยงานที่รับผิดชอบ